

"Суета на суетите, каза Еклесиаст, всичко е суета!"
/"Еклесиаст", 1:2; 12:8/

В световното културно наследство **розата** е един от най-популярните [флорални СИМВОЛИ](#), обект на култова почит. Тя е асоциативна персонификация на реда във Вселената, на Божественото Съвършенство и човешкия стремеж към постигане на красота и хармония. В изкуството розата е обект на свръхестетизация, а в руслото на злободневния човешки битовизъм е почитана като "Царица на цветята". С нея се свързват човешките представи за любов, възхищение, почит, красота, изящество, слава, суета, мъдрост, величие, преклонение, благоволение, съвършенство, молитва, застъпничество, щедрост и др.

В етимологичен аспект наименованието притежава признаци на поливалентност - доказателство за сполучливото адаптиране на растението в култовата обрядност на различни митологични системи, В турския език розата е наричана "gül", което означава "шипка" и е събирателното име на сем."Розоцветни". В представите на турския народ шипковият храст олицетворява единството между естетическа красота, възвишеност и стремеж към утилитарност, прагматизъм.

В келтския език наименованието на розата е "Rhoed, Rhund" и означава "[червен](#)". Свързва се с представите за човешкия произход, кръвта, наследствеността и приемствеността между поколенията.

В Азиатските културни практики розата е желан култов атрибут, участващ в чаените церемонии. Поднася се като дар на боговете по време на религиозни церемонии.

В латинския език наименованието на розата е "Rosa" и се свързва с представите за чистота и благоденствие, но и с медиативния характер на розовия аромат. Латинският израз "Sub Rosa" ("Под розата") сакрализира розовия храст като място за уединение, молитва и съприкосновение с Божественото. За римляните розата притежава подчертана хтонична принадлежност - с неземната си красота тя олицетворява недостижимото за човека съвършенство и се възприема като цвете на задгробния живот. Дните за отдаване на култова почит към мъртвите предци в древен Рим били наричани "Розалии" - в чест на розата.

Дионисиевите мистерии в древна Елада се наричали "дионисии", в Рим - "вакханалии", а в Тракия - "розалии". В културните представи на народа ни розалиите са семантичен култов аналог на [Русалската неделя](#), обхващаща периода между [Спасовден](#) и [Петдесетница](#).

В гръцкия език "Trindaphill"(трендафил) е семантичен аналог на "[тридесет](#) листа", което обяснява сакрализирането на розата като флорален култов атрибут на Светата Троица. Участва в обредни практики с амбивалентно съдържание. Древните елини я смятали за дар от Боговете, отправен в знак на благоволение към хората. Тя е асоциативна персонификация на богинята на красотата, Афродита и олицетворява женското начало, плодовитостта, мистиката, Луната и др. Розата е култов атрибут в обредни практики, обслужващи едновременно култа към живота и култа към смъртта.

За древните перси наименованието "роза" е семантичен аналог на "дух", "душевност". Въпреки че в древността розата е възприемана като символ на радост и жизненост, тя участва и в обредни практики, обслужващи култа към смъртта ([Задушниците](#)). Сред германоезичните народи цветът е определян като "Розата от Елисейските полета" и заедно с представите за смъртта, към символните характеристики на розата добавят идеята за [Възкресението](#).

В [Пантеона на Българските светци](#) специално място е отредено на [свети мъченик Трендафил Старозагорски](#). Паметта на светеца се почита на 08 август.

В Християнската религиозна система розата е смятана за флорален атрибут на

Христос, но и на [Богородица](#) . В култовите изображения на Богородица с гирлянди от цветя розата има доминиращо присъствие, а цветът е носител на сакрално съдържание. Червеният цвят символизира човешкия произход и любовта, но нерядко се свързва с представите за страданието на Христос, изживяно по време на [Страстната седмица](#)

. Белият цвят е символ на чистота, непорочност, безусловна любов и благодат, но нерядко се свързва с представите за преход, инициация, за смяна на житейския статус (брак, раждане).

Бялата роза

участва в обредни практики, обслужващи култа към смъртта.

Жълтата роза

символизира славата на Христос и Пресвета Богородица - в представите на древните българи понятието "слава" е едно от проявленията на Божественото благоволение и Божествената благодат, трансформирани като нетленност, непреходност, дълговечност. В светския живот жълтата роза се свързва с интелект и ентузиазъм.

Розовият цвят

е символ на благоразположение, застъпничество, приятелство, симпатия.

Оранжевата роза

олицетворява интелигентната страст и желанието за живот.

Писателят Роджър Зелазни в разказа "Роза за Еклесиаст"(1963 г.) постига свръхестетизация на розата, издигайки нейното символно съдържание до нивото на каноничните духовни послания от "Еклесиаст". Главният герой в разказа е схоластик, учен, който в хода на научните си прозрения използва цитати от свещените книги на християнската религия и им придава общочовешка значимост. "Не! Никога не тълкувай розите! Мириши ги, бери ги, радвай им се. Живей за мига. Дръж се здраво за него! Но не искай от Боговете да ти го обясняват. Тъй бързо отлитат листата, отвяни от вятъра."

Идеите, застъпени в "Еклесиаст", са обект на творчески интерпретации и в изобразителното изкуство. Те са заложени във фундамента на т. нар. ["Vanitas"](#) - [жанр](#) живописиста от епохата на Барока, Освен като олицетворение на суетата и тщеславието, съпътстващи себичния аспект на човешката дейност, чрез Ванитас се внасят нови нюанси в интерпретацията на представите за "правилния" или "правия път" в човешкия живот, а оттам - и лайтмотива за "вечното завръщане", за "блудния син" и преоткриването на вечните човешки истини в ценностната ни система. Разглеждана от ракурса на "Ванитас", розата представлява специфичен флорален семантичен аналог на пътя - дълъг и трънен, но увенчан с цвят. Аналогично е и сравнението на цветето със "стълба към небето", "лествица на монашеските грехове", която се свързва със [свети Йоан Лествичник](#)

